

GEMİ İNŞA SEKTÖRÜ

Hazırlayanlar:
Tülay UYANIK
Akın SARI
2007

T.C.
Başbakanlık
Dış Ticaret Müsteşarlığı
İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi

GEMİ İNŞA SEKTÖRÜ

1. TARİHÇE

Tersanecilik Anadolu'da 600 yıllık bir gelenektir. İlk tersane 1390 yılında Gelibolu'da Osmanlı İmparatorluğu zamanında kurulmuştur. Taşları günümüze kadar varlığını korumuş olan Haliç Tersanesi 1455'te Fatih Sultan Mehmet tarafından kurulduğunda, Türk tersaneleri dünyanın en büyük tersaneleri olarak anılmaktaydı. Cumhuriyetin kurulmasıyla beraber tersaneciliğe ayrı bir önem verilmiş, Boğaz ve Haliçte yoğunlaşmış olan tersaneler 1969'da Tuzla Aydınli koyuna taşınmıştır.

Geleneksel üretim teknikleri ile modern teknolojiyi, eğitimle beraber aynı potada eriterek gelişimini sürdüren Türk gemi inşa sektörü 1990'ların başından beri uluslararası bilinirliği olan bir marka haline gelmiştir.

2. ÜRETİM

Türkiye'de 54 adet tersane bulunmaktadır. Bunlardan 48 tanesi özel sektöre, 4 tanesi Türk Silahlı Kuvvetlerine, 2 tanesi kamuya aittir. Sektör; yatlardan mega yatlara, yelkenlilerden balıkçı teknelerine, kimyasal tankerlerden kuru yük gemilerine, çok geniş bir ürün yelpazesine sahiptir. Ayrıca, gemi bakım ve onarım hizmeti de sektörün önemli gelir kaynaklarından. Türk tersaneleri Tuzla, Marmara, Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinde bulunmaktadır.

Türk özel sektör tersaneciliği günümüzde 1 milyon DWT (ton cinsinden yüksüz ağırlık) gemi inşa kapasitesine, 14,6 milyon DWT bakım onarım kapasitesine, 450 bin ton çelik işleme kapasitesine, 80,000 DWT'lik tek parça gemi inşa kapasitesine, 282.270 ton'a kadar kaldırma kapasitesine sahip çeşitli büyüklüklerde 15 adet yüzer havuz ile 1 adet kuru havuza sahiptir. Ayrıca, Türk tersanelerinden biri 80 metrelik boy, 355 metrelik en uzunluğuna sahip, 300 DWT yüzdürme kapasitesi ile dünyada ki en büyük yüzdürme havuzlarından birine sahiptir. Türk gemi inşa sektörü, önümüzdeki 5 sene içerisinde gemi inşa kapasitesini 2 milyon DWT' ye, gemi bakım ve onarım kapasitesini 15 milyon DWT' ye çıkarmayı hedeflemektedir.

Gemi inşa sanayi, çelik sanayi, makine imalat sanayi, elektrik-elektronik sanayi, boya sanayi ve lastik-plastik sanayi gibi pek çok sanayi kollarınca da beslenen bir sanayi dalı olması sebebiyle çok yönlü fayda yaratma özelliğindedir. Bu anlamda emek yoğun karakteri ve yarattığı geniş faaliyet alanı ile Türkiye'deki istihdam sorununun çözümüne önemli katkılarda bulunmaktadır. Günümüzde Türk gemi inşa sektörü, modern tersanelere, gelişmiş teknoloji ve kalite sertifikalarına sahip olmanın yanında tecrübeli ve kalifiye bir iş gücü istihdam etmektedir. Sektörde 25.000 kişi çalışmaktadır. Ürettiği mal ve hizmetler itibariyle doğrudan veya dolaylı olarak her zaman uluslararası rekabete tabii olan ve uluslararası normlara göre yönlendirilen gemi inşa sektörü, her ülke için askeri, ticari ve sosyal açıdan özel bir öneme sahiptir. Türk gemi inşa sektörünün Türkiye ekonomisine yeni gemi inşasından 1,5 milyar dolar, gemi bakım ve onarımından 1 milyar dolar katkısı bulunmaktadır.

2006 yılında Türk tersanelerince 100 adet gemi (556.285 DWT) inşa edilmiştir. Türk tersanelerinde üretilen gemi tipleri ve tonajları çok çeşitlidir. Üretilen başlıca gemi tipleri şunlardır: Kimyasal madde tankeri, balıkçı gemisi, konteyner, dökme yük gemisi, yat, mega yat, römorkör, tanker, yelkenli, genel kargo gemisi, yakıt tankeri, hızlı müdahale gemisi, sahil güvenlik botu, sürat teknesi, çok amaçlı tanker, kuru yük gemisi, çimento

gemisi ve mavnalar. Türk tersanelerinde uluslararası standartlara (ISO, AQAP, vb.) uygun ve belirli denetim kuruluşların gözetimi altında üretim yapılmaktadır.

2006 Yılında Teslim Edilen Gemiler

Gemi Tipi	Miktarı (Adet)
Kimyasal Tanker	42
Balıkçı Gemisi	9
Konteyner	8
Dökme Yük Gemisi	6
Yat	5
Römorkör	5
Tanker	4
Yelkenli	4
Genel Kargo Gemisi	4
Yakıt Tankeri	3
Hızlı Müdahale Gemisi	3
Sahil Güvenlik Botu	2
Sürat Teknesi	1
Çok Amaçlı Tanker	1
Kuru Yük Gemisi	1
Çimento Gemisi	1
Mavna	1
TOPLAM	100

(Kaynak: Gemi İnşa Sanayicileri Birliği – GİSBİR)

Türkiye'nin hızla büyüyen gemi inşa sanayii; küçük tonajlı tankerler alanında çok ciddi bir ilgi odağı olmaya başlamıştır. Türkiye'nin önde gelen tersaneleri, gemi inşa kalitesi konusunda önemli gelişmeler kaydetmişler, tesislerinin kapasitesini artırmak konusunda da yoğun bir yatırım atağını başlatmışlardır. Bu gelişmelerden ayrı olarak, büyük tersanelerden bazıları, tesislerini; 45.000 DWT'ye kadar olan gemileri inşa edebilecek şekilde büyümeye başlamışlardır.

Avrupa'da düşük tonajlı kimyasal tanker üretiminde ilk sırada olan Türk gemi inşa sektörü, Mega yat (boyu 25 metreden yüksek yat) üretiminde ise dünyada üçüncü sıradadır. Sektör kimyasal tanker ve mega yat siparişi yanında; petrol tankerleri, yelkenli ve balıkçı tekneleri konusunda da birçok sipariş almaktadır.

İstanbul Sanayi Odası'nın açıkladığı "2005 yılı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Şirketi" arasında, gemi inşa sektöründe faaliyet gösteren İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş. ve Gemak Gemi İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. yer almıştır.

3. İHRACAT

Türk gemi inşa sektörü artan üretim kapasitesiyle beraber gittikçe artan bir ihracat potansiyeline de sahiptir. 2006 yılında sektörün ihracatı geçen yıla göre %12 oranında artarak 1,4 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Sektörün ana ihracat grubu yolcu gemileri, gezi tekneleri, feribotlar, yük gemileri, salapuryalar, vb. gemilerdir. Bu grup toplam ihracatın 1 milyar dolarlık kısmını oluşturmaktadır. Sektörün ürünlerini pazarladığı başlıca dış pazarlar; A.B.D., Malta, İtalya, Almanya, İsveç, Cezayir ve İngiltere'dir.

Türk Gemi İnşa Sektörü İhracatı (dolar)

GTİP	Ürün	2004	2005	2006	Başlıca dış pazarlar ve payları (2006)
8901	Yolcu, gezi gemileri, feribotlar, yük gemileri, salapuryalar, vb.	527.671.652	1.012.026.019	1.009.123.594	Malta(%11), Almanya(%11), İtalya(%9), Marşal Adaları(%9), İsveç(%8)
8902	Balıkçı gemileri, fabrikalı gemiler, balık işleyen gemiler.	8.274.827	17.999.057	13.983.576	Cezayir(%75), Fransa(%23)
8903	Yatlar, eğlence, spor tekneleri, kürek tekneleri, kanolar.	60.268.882	104.673.025	151.021.152	Bermuda(%25), A.B.D.(%19), İtalya(%11), Yunanistan(%7), Malta(%7)
8904	Römorkörler, itici gemiler.	32.118.961	48.779.998	31.428.771	İtalya(%40), İngiltere(%24), Malta(%17), Panama(%13)
8905	Fener gemileri, yangın söndürme gemileri, tarak dubaları, vb.	2.781.629	3.177.061	12.575.489	St.Vinsent(%83), Romanya(%16)
8906	Diğer gemiler (Savaş gemileri, kurtarma gemileri, vb.)	35.944.061	63.572.554	161.652.301	A.B.D.(%84), Malta(%10), İngiltere(%3)
8907	Diğer yüzer araçlar (Sal, tank, koferdam, rıhtım, samandıra,vb.)	18.486.172	93,664	20.280.404	Romanya(%100)
8908	Sökülecek gemiler, suda işleyen diğer sökülecek araçlar.	788	280	400,000	İspanya(%100)
	TOPLAM	686.334.184	1.250.601.378	1.400.465.287	

(Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı)

Türk tersaneciliğindeki hızlı gelişim ve artan dış talep sonucu gemi yan sanayi gerek üretim hacmi gerekse ürün çeşitliliği açısından son yıllarda büyük gelişme göstermiştir. 2006 yılında gemi yan sanayi ihracatı, bir önceki yıla göre %118 oranında artarak 6 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır. Gemi yan sanayi ihracatının önümüzdeki yıllarda da artarak devam etmesi beklenmektedir. Gemi yan sanayi sektörünün ürünlerini pazarladığı başlıca dış pazarlar; A.B.D., Almanya, İngiltere, Yunanistan, Danimarka, Malta, İtalya, İsveç ve Cezayir'dir.

Gemi Yan Sanayi İhracatı (dolar)

GTİP	Ürün	2004	2005	2006	Başlıca dış pazarlar ve payları (2006)
7316	Demir çelikten filika demiri, çapa, aksam ve parçaları.	89.092	119.738	204.612	Nijerya(%71), A.B.D.(%12), Hollanda(%10)
840721	Deniz taşıtlarının dıştan takmalı motorları.	52,721	341,024	420.808	Yunanistan(%69), Romanya(%10), A.B.D.(%7), Kuveyt(%5)
840729	Diğer dıştan takmalı deniz taşıtları motorları.	160,199	235,083	172.854	A.B.D.(%31), İtalya(%19), Norveç(%12), Hollanda(%9)
840810	Deniz taşıtları için motorlar: dizel, yarı dizel.	1.339.704	1.875.013	5.283.382	Almanya(%34), İngiltere(%20), Danimarka(%9),

					A.B.D.(%8)
848510	Gemi pervaneleri ve bunların kanatları.	44.699	221.191	0	N/A
	TOPLAM	1.607.419	2.794.054	6.081.656	

(Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı)

4. FUARLAR VE YAYINLAR

Gemi inşa sektörü ile ilgili Türkiye’de ve Dünya’da yılın farklı zamanlarında, fuarlar düzenlenmektedir. Yurtdışında düzenlenen fuarlar hakkında bilgi edinmek için aşağıdaki internet adresleri ziyaret edilebilir.

- www.ufinet.org
- www.expodatabase.com
- www.auma.de
- www.jetro.go.jp
- www.expo24-7.com
- www.exhibitions-world.com
- www.fair-guide.com
- www.tsnn.com
- www.tscentral.com
- www.exhibitor.net.co

2007 yılında gemi inşa sanayi ile ilgili Türkiye’de düzenlenen uluslararası fuarlar aşağıda listelenmiştir.

- International İstanbul Boat Show 2007
Tarih: 17.02.2007–25.02.2007
Yer: İstanbul Expo Center, Yeşilköy-İstanbul
- Exposhipping Europort Eurasia Fair
Tarih: 25.04.2007–29.04.2007
Yer: İstanbul Expo Center, Yeşilköy-İstanbul
- Port Bodrum Yalıkavak Sailing Fair
Tarih: 28.06.2007–01.07.2007
Yer: Bodrum Limanı Yalıkavak, Bodrum-Muğla
- International Bodrum Yacht Show 2007
Tarih: 01.08.2007– 05.08.2007
Yer: Lütfi Kırdar Uluslararası Sergi Merkezi, Harbiye-İstanbul
- Boat Fair İzmir
Tarih: 06.12.2007–09.12.2007
Yer: İzmir Uluslararası Sergi Salonu, Kültürpark-İzmir

5. DÜNYA TİCARETİ

Dünya ticaretinin artmasıyla birlikte, gemi talebi yükselmiştir. Dünyada 2004 yılında gemi fiyatlarında görülmeye başlanmış olan artış eğilimi, sonraki yıllarda da hız kazanmıştır. Dünya gemi inşa tersaneleri fiyat artışlarına rağmen gelen siparişler karşısında tam dolulukta çalışmaya başlamışlardır. Tüm dünyada tersaneler, gerek tonaj artışları, gerekse de sipariş edilen gemi adetleri karşısında, çok sayıda konteyner ve LNG gemisi siparişi almışlardır. Şu an verilecek yeni siparişler için en erken teslim tarihinin 2009 olduğu gemi

inşa sektöründe, özellikle Çin'de kapasite artırımları söz konusudur. Güney Kore tersanelerinin birçoğu (düz toprak zeminde inşa edilen gemilerin kızaklar yardımı ile dalabilen barçlara veya yüzer havuzlara taşınması gibi) alışlagelmişin ötesinde gemi inşa yöntemlerine başvurmak suretiyle kapasitelerini artırmışlardır.

2005 yılında başlıca ülkelerin adet ve CGT bazında teslim ettiği gemiler

Ülke	Adet	CGT (Kompanse Gros Ton)
Güney Kore	258	8.447.432
Japonya	435	7.955.692
Çin	1115	4.575.913
Almanya	61	907.320
Hollanda	114	449.710
Polonya	25	448.684
Hırvatistan	20	430.750
İspanya	41	376.782
Taipei	14	375.375
İtalya	10	357.978
Türkiye	65	293.739
Finlandiya	4	266.419
Norveç	33	182.165
A.B.D.	158	168.388
Fransa	9	101.313
Romanya	9	93.865
Portekiz	15	64.932

Kaynak: OECD

2005 yılında ülkelerin CGT bazında aldığı toplam ihraç amaçlı gemi siparişleri

Ülke	İhraç CGT (Kompanse Gros Ton)
Güney Kore	15.801.513
Japonya	9.982.147
Çin	5.768.944
Almanya	1.006.795
Polonya	1.088.744
İtalya	689.450
Hırvatistan	646.563
Hollanda	296.665
Taipei	527.440
Norveç	196.547
Romanya	437.075
Fransa	226.000
Finlandiya	257.870
İspanya	140.776
Türkiye	78.542
Slovakya	64.030
ABD	0

Kaynak: OECD

Türk gemi inşa sektörü 2005 yılı itibariyle, dünya gemi inşa kapasitesinde %0,7, dünya gemi siparişlerinde %0,7, dünya gemi tesliminde ise %0,51 paya sahip bulunmaktadır. Türk gemi inşa sektörü dünyada teslim edilen gemi sıralamasında 11. sırada, dünya ihraç amaçlı gemi inşası sıralamasında ise 15. sırada yer almaktadır (CGT-Kompanse Gros Ton bazında). Özel sektör tersanelerimizde halen tek parçada azami 80,000 DWT'ye kadar gemi inşa edilebilir olmasına karşılık, gelişmiş gemi inşa sanayisine sahip ülkelerde 250,000–350,000 DWT'lik gemiler yapılabilmektedir.

AB üye ülkeleri, 2004 yılına kadar tam kapasite sipariş alamazken, son yıllarda sürekli artan navlunlar sayesinde tersanelerini siparişlerle tamamen doldurmuştur. Hırvatistan tersaneleri mevcut müşterilerden gelmiş olan çoğunluğu özel nitelikli tankerlerin ve araba taşıyıcı gemilerin oluşturduğu yeni gemi inşa siparişlerini kontrata bağlamıştır. İtalyan tersaneleri feribot, Ro-Pax ve kruvaziyer gemisi inşasını içeren çeşitli kontratlar bağlamışlardır. Polonya tersaneleri 2009 yılına kadar konteyner, Ro-Ro, LPG gemisi siparişleriyle doludur. Norveç tersaneleri Ro-Ro, denizaşırı ikmal gemileri, deniz dibi donanım döşeme gemileri ve kâğıt taşıyıcı gemiler sınıflarında oldukça yüklü siparişler almışlardır. Alman tersaneleri 2005 ve 2006 yıllarında mevcut sipariş durumlarını daha da iyiye götürmüşlerdir. Almanya konteyner ve yolcu gemisi siparişlerinde öndedir. Hollanda tersaneleri çoklukla konteyner, genel kargo ve kimyasal tanker siparişleri almıştır. Slovakya tersaneleri genel kargo gemisi, Romanya tersaneleri ise tanker, kimyasal tanker ve konteyner gemisi siparişleri almışlardır.

Dünya gemi inşa sektöründe ki en büyük oyuncuları olan Güney Kore, Japonya ve Çin ise 2006'nın ilk yarısında dünyadaki toplam yeni gemi inşa siparişlerinde, 226,6 milyon DWT'luk 4324 adet geminin sırasıyla %36,9'unu, %33,8'ini ve %16,6'sını almışlardır. Güney Kore tanker, kimyasal tanker, dökme yük, konteyner, araba taşıyıcı, LPG, LNG, yolcu gemisi kontratlarını bağlamaktadır. Japonya tanker, kimyasal tanker, dökme yük, genel kargo, konteyner, Ro-Ro, araba taşıyıcı, LPG, LNG gemileri siparişleri almaktadır. Çin'in ise 2015'e kadar piyasa lideri olmayı hedeflediği ileri sürülmektedir. Bu amaçla tersane kapasitelerinde önemli artışlara gitmektedir.